

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХХІ, БРОЙ 11

СОФИЯ, 1-15 ЮНИ 2020 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

www.facebook.com/Synodalpress/

ДОСТОЙНИ АРХИЕРЕИ НА БПЦ

**Борец за вяра и народност –
Струмишки митрополит Герасим**

Стр. 1, 4-5

**Ловчански митрополит Дионисий.
Браницки епископ Герасим**

Стр. 3

АМВОН

**Св. Лука Симферополски
Проповед за Петдесетница**

Стр. 6

ЦЪРКОВНО ИЗКУСТВО

**Празникът на Всички светии и
неговата иконография**

Стр. 1, 8

ПРАВОСЛАВИЕ И СЪВРЕМЕННОСТ

**Изумения Валентина Друмева
Лекарство за безсмъртие**

КОЛОНКА НА РЕДАКТОРА

Бог е в сърцата ни – или не е

Стр. 7

ДОСТОЙНИ АРХИЕРЕИ НА БПЦ

Борец за вяра и народност

Денят е 9 ноември 1907 г. Малко след 22 ч. вечерта гръцки агенти подпалват сградата на митрополията в гр. Струмица. Желанието им било да изгорят жив самия митрополит. Виждайки пламъците и усещайки пушека, митрополит Герасим успява да излезе и да се спаси. Единственото, което взема със себе си, е две тетрадки с общински сметки, някои тапии и училищните рухсатнамета – разрешителни за откриване на български училища. Под безмилостните пламъци рухва цялата сграда заедно с архива ѝ, както и ръкописите на съчиненията на митрополит Герасим. Същата година владиката бива поставен под домашен арест. Турската власт не пуска никого при него, но въпреки това хората продължават да се тълпят пред вратата на митрополита.

Омразата на гърците в района на Струмица е заради това, че митрополит Герасим е един от основателите на рево-

люционния комитет на ВМОРО, създаден на 25 юли 1895 г. Владиката дори е осъден условно на смърт от Струмишкия районен конгрес, но заради общата българска национална кауза комитетът не изпълнява присъдата над митрополита (Сялянов, Хр. „Освободителните борби на Македония“, том II, София, 1943, с. 522- 527).

На 5 октомври 1860 г. („Църковен вестник“ от 1918 г., в брой посветен на митрополит Герасим, като година на раждане са посочени 1860 или 1862. В статията ще приемем 1860 г. като се водим по Георги Кандиларов) в гр. Мустафа-Паша (сега-шен Свиленград), Одрински вилает, се ражда бъдещият митрополит Герасим. Светското му име е Георги Димитров. Родителите му са Димитър и Самайда.

Първоначалното си образование Георги получава в родния си град, а през 1874 г. завършва

На стр. 4

Празникът на низхождането на Св. Дух над апостолите и основаването на Църквата Христова бе тържествено отбелязан в ПКСХП „Св. Александър Невски“ с тържествена св. Литургия и вечерня, възглавени от предстоятеля на Българската православна църква патриарх Неофит. В съслужение с Негово Светейшество участваха Техни Преосвещения Мелниш-

Празникът на основаването на Църквата Христова

ки еп. Герасим, гл. секретар на Св. Синод, и Белградчшки еп. Поликарп, викарий на

Софийския митрополит, архим. Евтимий, ставр. ик. Костадин Гаврилов, прот. Антоний Милушев, свещ. Костадин Тренев, протодякон Александър Нешев и дякон Деян Коруноски.

На причастния канон проповед за големия празник, рождения ден на Църквата, произнесе ставр. ик. Костадин Гаврилов, който обърна особено внимание върху придобиването

На стр. 2

ЦЪРКОВНО ИЗКУСТВО

Празникът на Всички светии и неговата иконография

Празникът на Всички светии, в който почитаме паметта на „всички християни от всички краища на света, от всички народности, от всички времена – мъже и жени от всички възрасти и положения, които са обичали Бога с всичкото си сърце, старали са се да изпълняват Неговата света воля“, се отбелязва в Първата неделя след Петдесетница.

На Изток първи сведения за празника са съхранени още от края на IV – нач. на V век. В своята проповед св. Йоан Златоуст посочва, че празникът

Руска икона, 16. в., Ростовски музей

на „всички светии по света, които са пострадали“ се чества седмица след Петдесетница (PG. 50. Кол. 705-712). Първоначално Първата неделя след Петдесетница е посветена на мъчениците. Сред песнопенията на св. Ефрем Сириец за празника се съдържа указание за честването на паметта на всички мъченици на 13 май (Bickell G. S. Ephraem Syri carmina Nisibena. Lpz., 1866. P. 23, 89). В Сирийския лекционарий от 411 г. празникът е отбелязан в петък след Пасха.

На стр. 8

Празникът на основаването на Църквата Христова

От стр. 1
на благодатта на Светия Дух. Мнозина християни взеха участие в празничната богослужба и се причастиха със светите Дарове.

И тази година над богомолците от купола на катедралата бе спусната орехова шума, символизираща слизането на Светия Дух над

Пресвета Богородица, св. апостоли и първите християни през 33 г. След това бяха прочетени полагащите се за този ден коленопреклонни молитви към Бога, в които се измолват прошка на прегрешенията и просвещение и очистване на сърцата и придобиване на благодатни сили, както и

прошка на греховете на всички отишли си от този свят православни християни.

В края на тържествените богослужения бе изпята и многолетствието за Българския патриарх, Св. Синод и всички празнуващи православни християни.

Ангел
КАРАДАКОВ

Завърши първата учебна година на Частно начално училище „Св. Седмочисленици“

На **29 май** децата и учениците от ЧНУ „Свети Седмочисленици“, гр. Ловеч, получиха своите удостоверения за завършен клас и подготвителна група, в присъствието на Ловчанския митрополит Гавриил, родители и учители. Митрополит Гавриил благодари на Бога за Неговата милост и подкрепа през първата учебна година на училището, както и на учителите и родителите

за техния труд и усилия при обучението и възпитанието на децата. Той сподели, че въпреки трудностите учебната година е била успешна и ЧНУ „Св. Седмочисленици“ е направило първите се крачки към постигането на поставената цел: да предостави отлично обучение по програмите на МОН, но и да помогне на децата да израснат добри християнчета, с православен

мироглед, с любов към Бога и към хората, утвърдени в християнските добродетели, истински ученици на светите Седмочисленици.

Всяко дете получи от класния си ръководител грамота за успешно завършен първи клас или подготвителна група, а от Ловчанския владика – православна детска книжка за св. Серафим Саровски, част от поредицата „За децата на България“, инициатива на Ловчанска света Митрополия.

Пролетното слънце, усмивките на децата и всеобщото усеждане за радост и тържество още веднъж оставиха впечатлението за успешното начало на едно благословено от Бога начинание.

Ловчанска
митрополия

† IN MEMORIAM

Престави се в Господа ставр. ик. Кръстан Вукашинов

На **5 юни** вечерта, след кратко боледуване, на 85-годишна възраст се престави в Господа ставрофорен иконом Кръстан Александров Вукашинов – дългогодишен свещенослужител, епархийски съветник при Софийската св. митрополия, председател на столичните храмове „Св. Николай Софийски“ и „Св. Неделя“, дългогодишен енорийски свещеник, представител на БПЦ в САЩ и Канада, гр. То-

ронто, изявен проповедник, изкусен църковен и фолклорен изпълнител.

В своето близо 60-годишно пастирско служение отец Кръстан се

старееше ревностно и достойно да служи на Бога и народа.

Опелото бе извършено на **8 юни** (понеделник) от 13 ч. в столичния катедрален храм „Св. Неделя“ от викарния епископ Белградчишки Поликарп и столично свещенство, а погребението – в с. Железница.

Бог да го прости! Вечна и блажена да бъде неговата светла памет!

Софийска митрополия

Полагане на основен камък на нов храм в гр. Кърджали

На **25 май**, 3-то намиране честната глава на св. Йоан Кръстител, Негово Високопреосвещенство Пловдивски митрополит Николай положи основен камък за изграждане на нов храм, посветен на светите мъченици София, Вяра, Надежда и Любов, в двора на средновековния манастир „Св. Йоан Предтеча“ в град Кърджали, кв. „Веселчане“.

С архипастира на Пловдивска епархия съслужиха Знеполски епископ Арсений – викарий на митрополита, йером. Максим, ставр. свещеник. Георги Тодев – архиерейски наместник на Хасковска духовна околия, свещеник. Николай Величков – архиерейски наместник на Ивайловградска духовна околия и митрополитските протодякон Илиян Александров и дякон Ангел Ангелов.

Песнопенията изпълни митрополитският хор „Св. ап. Ерм“ под диригентството на протопсалт Георги Радев.

Сред официалните лица бяха председателят на Народното събрание Цвета Караянчева, областният управител на Кърджали Никола Чанев, проф. Николай Овчаров, военни, общественици, представители на местната власт. В духовното тържество и историческия момент съучастваха и децата от неделното училище, множество поклонници от града и околията.

Митрополитът положи основния камък на бъдещия кръстокуполен храм на мястото, където ще се намира светият олтар, след което се обърна към народа с архипастирско слово и пожела Божия подкрепа и помощ в предстоящия труд по изграждането на храма.

Пловдивска митрополия

Нов параклис във варненската АГ болница

На **4 юни** Негово Високопреосвещенство Варненски и Великопреславски митрополит Йоан освети новия параклис в Специализираната болница по акушерство и гинекология и неонатология „Проф. д-р Димитър Стамагов“ – Варна (АГ болница), посветен на свети Стилиан Пафлагонийски.

Негово Високопреосвещенство бе посрещнат от управителя на болницата проф. д-р Емил Ковачев, който отбеляза, че параклиът е дарен от Варненска и Великопреславска света митрополия и „ежедневно ще бъде отворен за пациенти, за персонал, който желае да се помоли и да си запали свещичка“.

Сред официалните лица бяха кметът на Варна г-н Иван Портних, областният управител г-н Стоян Пасев, зам.-кметът г-н Коста Базитов, кметът на район „Одесос“ г-н Георги Недев, представители на Медицинския университет, общински съветници, лекари и акушерки.

Митрополит Йоан отбеляза, че

неслучайно в иконографията св. Стилиан се изобразява с младенец в ръцете, че той още приживе и до днес има изключителна обич към децата заради тяхната чистота, и към светеца се стичат мнозина да попросят помощ за здравео на своите деца и при невъзможност да имат своя рожба.

След освещаването на параклиса бе открит и осветен нов външен асансьор за лежачо болни пациенти.

Варненският и Великопреславски митрополит поздравя ръководството и служителите на болницата и им пожела успех в нещото им и отговорно поприще.

Георги ВЕЛИКОВ

ДОКУМЕНТИ

Патриаршеско благословение по случай Международния ден на детето

Скъпи деца, възлюбени в Господа братя и сестри,

В първия ден на юни, когато отбелязваме Международния ден на детето, отечески ви приветстваме с празника, като се обръщаме към всички вас със сърдечен архипастирски благослов и искрени благопожелания за чиста радост и изобилна божествена светлина, която да огрява душите и сърцата ви, да ражда усмивки, благодост и взаимна любов между вас, във вашите семейства, и неизменно да озарява житейския ви път.

Децата са най-скъпото и най-свидното на всеки човек, на всяко семейство и на всеки народ. Те са благословение както за своите родители, така и за цялото ни общество – тези, които отглеждаме и за които се грижим с най-усърдна грижа, които ни носят искрена радост, както и тези, към които гледаме с надежда за утрешния ден. За нас, като християни и чедата на светлата Църква Христова, те са и наши неизменен образ на чистотата и невинността, към който нашият Господ ни призовава да се стремим всеки ден, като се уподобяваме на тях

в мислите и действията си: „... истина ви казвам, ако се не обърнете и не станете като деца, няма да влезете в царството небесно“ (Мат. 18:3). Тези думи на Спасителя, изречени преди две хилядолетия, запазват своята вярност и своята валидност и за нас днес, защото в тях се съдържа вечна и неизменна истина.

Нека пазим децата на България чисти и непоковарени, нека се грижим за тях не само материално, но и духовно, да ги възпитаваме още от люлката в Божията истина и в Божия път, в добрите вековни традиции на православния ни народ, който е оцелял през вековете, съхранявайки и до днес своята държавност и народностно самосъзнание, своята духовна и културна идентичност и вътрешно единство, само благодарение на спасителната си православна християнска вяра.

Бог да пази децата на България! Честит и благословен празник!

С отеческа в Христа обич,

† НЕОФИТ, ПАТРИАРХ БЪЛГАРСКИ

Финансова подкрепа на държавата за Българската православна църква

На редовното заседание на Министерския съвет на 3 юни стана ясно, че правителството възнамнява субсидията, която от години се превежда на трите ставропигиални манастири – Рилски, Бачковски и Троянски, за реставрация и ремонтни дейности. Трите манастира ще получат съответно: Рилският манастир – 600 000 лв., Бачковският и Троянският – по 200 000 лв.

Министерският съвет реши да отпусне 500 000 лв. за реставрация на стенописите в храма на Софийската духовна семинария „Св. Йоан Рилски“, като поканен на заседанието на Министерски съвет бе ректорът архим. Пахомий. 300 000 лв. бяха отпуснати и за манастира „Св. Троица“ на Кръстова гора.

От канцеларията

ГОДИШНИНИ

145 г. от кончината на Ловчански митрополит Дионисий

На 29 май се изпълват 145 г. от кончината на Ловчанския митрополит Дионисий.

Той е роден през 1837 г. в Берковица. Светското му име е Евстатий Антонов Помаков. След като получава първоначално образование в родното си място, става послушник в Клисурския манастир, където по-късно приема и монашество. През 1867 г. младият духовник е вече йеродякон на Софийската митрополия, а две години по-късно е изпратен на учение в Белградската духовна семинария. След завръщането си е ръкоположен за йеромонах и определен за архиерейски намесник в Берковица. Там се изявява и с активна общественостно-просветна дейност като съосновател на местното читалище.

Достойното му и безкористно служение на Църквата и паството издига авторитета му и макар твърде млад, той е избран на 14 юни 1873 г. за Ловчански митрополит. Когато ек-

зарх Антим I го повиква пред Светия Синод, за да му съобщи за избора, му казва: „Надевам ся, че ще бъдете верни на православието, на царството и на Църквата ни в борбата с гръцката Патриархия, която не ся знае какъв край ще вземе“ (93-то заседание на Св. Синод, 6 юли 1873 г., с. 210).

В Ловеч Дионисий Ловчански разобличава турски злоупотреби и настоява пред турското правителство за разследване. Още в първата година от неговата дейност в „Век“ (бр. 38 от 28 септември) пише за него, че „с доброто си и благородно управление на поверената му епархия е привлякъл почитанието и любовта на всички“.

За жалост, крехкият организъм на младия владика заболява от туберкулоза и през средата на 1875 г., едва две непълни години от поемането на Ловчанската епархия, той почива. Но в обществото остава съмнението, че той е отровен по поръчение

на местните османски власти, които неведнъж отправяли „съвети“ и предупреждения към него.

Това твърдение определено застъпва и големият поет и революционер Христо Ботев. В своя в. „Знаме“ (бр. 20 от 29 юни 1875 г.) той дава висока оценка на личността и делото на митрополит Дионисий и пряко обвинява османската власт за неговата кончина. Ето и неговите забележителни думи по този повод: „Поконият се е грижил да отвори училища по селата, да прибере в епархията си добри и достойни учители и в сяко едно отношение да бъде защитник на

своя угнетен народ... Като патриот и защител на народните интереси, той сякога се е противил и сякога е изобличал зверствата и злоупотребленията на софийският управител Маасар паша и на ловчанският каймакчин, изверг в плен смисъл на думата... Той умря от отрова, която е действувала на неговият слаб организъм в продължението на цяла една неделя. Ето така е загинал един от най-добрите и най-достойните наши владци, който с добрината си е правил своето положение и полезно за народът. Вечна ти памет, защитнико на народът! Мини и ти в числото на нашите мъченически жертви, на които имената ще се осветят в денят на отмъщението! Амин!“

Митрополит Дионисий е погребан в призора на ловчанската църква „Св. Неделя“.

Вечна да бъде паметта му!

По текст на проф. Николай ЖЕЧЕВ

25 години от кончината на Браницки епископ Герасим

На 25 май се изпълват 25 години от кончината на Браницки епископ Герасим.

Той е роден на 18 август 1914 г. в с. Иваново, Шуменски окръг. В семейството си получава християнско възпитание. След основното си образование записва Софийската духовна семинария, която завършва през 1936 г. Същата година на 14 ноември приема монашество и е зачислен към братството на Рилската св. обител. Отец Герасим продължава образованието си в Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ до 1940 г., завършва и едногодишна богословска специализация в гр. Берн, Швейцария.

Оттогава в продължение на 45 години дядо Герасим служи на светата ни Църква като възпитател, после учител и ректор на Духовната семинария, подготвяйки мнозина свещенослужители за Божие дело.

След пенсионирането си през 1986 г. епископ Герасим се установява на покой в Сливенска св. митрополия, но продължава цели 10 години да е духовен наставник, молитвеник и изповедник на православните християни от гр. Сливен и епархията.

Опелото на епископ Герасим се извършва на 27 май в катедралния храм „Св. Димитър“ в гр. Сливен от Сливенския митрополит Йоаникий, Нюйоркския митрополит Геласий и Траянопольския епископ Иларион.

Вечна да бъде паметта му!

От стр. 1

IV класно отделение и същата година започва да се занимава с търговия, „за да може да изкарва за себе си и за своите родители“ (ЦВ, 1918г. бр. 42). С търговската занаят обаче Георги се занимава девет години.

През 1883 г. на 16 септември той е приет в Одринското свещеническо училище, което било най-близо до родния му град. За три години Георги Димитров завършва курса на училището и през 1886 г. се дипломира. Там бъдещият митрополит проявява и първите

достоизбираемите кандидати за архиереи.

През месец юли 1897 г. Екзархията престава от Битоля тамошния архимандрит Козма и го прави председател на Струмичката църковна община, а на негово място назначава архим. Герасим (Николов, Тома. Спомените от моето минало, София, 1989). Козма отказва да отиде в Струмица и се премества в Кичево.

В Битоля Герасим е посрещнат твърде радушно от тамошното население, най-вече поради неговите добри настроения

впечатлен от архим. Герасим и заедно с другите митрополити предлагат Герасим да стане митрополит на Струмичката епархия. Други кандидати за митрополитския престол нямало, защото както пише „Църковен вестник“: „...с голям труд и упорство беше пригответил почва, та турското правителство да припознае правото на българите в Струмица да имат своя владика... Тази епархия принадлежеше нему, затова и никой не рече да му я оспори“.

В началото на месец декември 1897 г. архим. Герасим

полит е посрещнат с „небивала тържественост“, защото населението там „се сподобило вече със свой архиерей и радостта на това население била голяма, защото от сега нататък ще имат своя закрийлик“ – пише Тома Николов. От любов към митрополит Герасим битолските християни подали колективно заявление в Екзархията да иска за митрополит новоръположения Герасим. Това те направило поради революционните виждания и борби на самия митрополит. Желанието им обаче не се осъществява. През

Българската църковна община се състояла от няколко семейства. „Гърците са имали огромно великолепен храм и добри училища, а българите са нямали ни храм, ни уредено училище“, пише Иван Снегаров.

В отношенията на митрополит Герасим с местната турска власт много му помагало негово отличие владее на турски език. Една от първите, а и основни дейности на митрополита е изграждането на добро училище за българчетата в Струмица и построяването на православен храм. В продължение на години митрополитът настоява пред Екзархията да се направят постъпки пред Високата порта, за да издаде разрешение за построяване на църква, и то в центъра на града. Митрополит Герасим дори прибавя до това да моли руския посланик в Цариград да съдейства пред турската управа.

През 1904 г. екзарх Йосиф се среща с Абдул Рахман паша и го моли да помогне за позволение да се построи църква в Струмица. „Защото никой български владика не може да живее, догдето гръкоманите не видят българската църква; тогава само ще кандидат и ще се примирят“, отбелязва в дневника си екзарх Йосиф. Пашата посъветвал екзарха да отстрани митрополит Герасим, защото и местният струмишки валя не бил доволен от него. „Казах му, че Герасим няма кабахат, че не мога без синод да сваям и престома владичи; че правителството трябва да е великодушно да прощава такива дребни кустури, пак по доноси и клеветничанство (на) компромитирани лица“. „Каймакчият не престава да действа за вдигането на Герасим от Струмица, понеже комитетът го обложил с 150 лири данък, а той не обадил това на властта“ – пише Смелянов.

Митрополит Герасим изпада в много тежко положение и сам признава: „Властта ме гони и иска да ме махне от Струмица, защото съм бил с комитета, а комитетът иска от мене пари и ме преследва, защото не съм с него!“

Пак според Смелянов, на 16 март 1904 г. гръкоманът Васил Христованов, който бил част от турската тайна полиция и „оръдие на гръцкия владика“, стреля с revolver срещу митрополит Герасим. Случаят се разиграва в двора на митрополитията, но митрополитът се разминава на косъм от куршума. Тази случая обаче не изплашила митрополит Герасим, но дори го насърчила да действа още по-буно,

но и осторожно. И както Христо Смелянов отбелязва, „Към тези неприятности, които могат да се смятат за нещо нормално в живота на един български владика в Македония, се прибави и конфликтът му с местния комитет“.

В своя дневник екзарх Йосиф отбелязва, че в разговор с Великия везир научава, че по митрополит Герасим е стреляно. Ето какво пише сам екзархът: „За Герасим каза: Че Вие ми го представяте като агне. Той, или от българска страна, са стреляли върху гръкомани; после Христованов е стрелял върху Герасим. Пиши на Герасим да не се занимава с такива работи“.

Митрополит Герасим обаче повежда доста ловко борба срещу каймакчията в Струмица. С хитрост митрополитът изпраща писмо до Високата порта, в което обирно хвали новопоставения каймакчия и „благодарил задето в Струмица бил назначен за каймакчия човек справедлив и твърде благосклонен към верноподанното българско население“. Каймакчият бил преместен веднага в Кония (Снегаров, Ив. „Един доблестен архиерей“, ЦВ, бр. 42).

Борбата за българска църква също е на дневен ред. Една вечер митрополит Герасим, тайно и със съдействието на верни българи успява да притроне български параклис в сградата, където се провеждали уроците във временното българско училище.

С времето параклисчето започнало да привлича богомолци на богослуженията. Благодарение на разбирателна проповед на митрополит Герасим гръкоманството в Струмица започнало да намалява, а това от своя страна увеличило броя на членовете на българската църковна община. Успехът, който митрополит Герасим жъне в привличането на сънародниците си, ядосало местния Халми паша. След Илинденското въстание последният организиран въоръжената сръбска и гръцка провагандия. В обсега на гръцките чети влизала и Струмица, а пашата желал да убие митрополит Герасим.

Веднага след своя избор и

въдворяване митрополит Герасим показва на местните революционери, че е твърдо решен да не позволява никакви странични вмешателства върху църковно-училищното ведомство.

Срещу митрополита обаче застава един от ръководителите – Христо Чернопеев, който причинява доста трудности на митрополита и както Смелянов пише – „направиха положението на митрополита в града и в епархията почти неудържимо“. Екзарх Йосиф описва това в писмо от 25 септември 1904 г., адресирано до българския офицер и политик Рачо Петров. Същият този Чернопеев започва да разглежда брачни дела, да уговаря и сменя членове на епархийските съвети, принуждава няколко учители да подадат оставките си, забранява на гражданите да посещават митрополитията, а митрополит Герасим е изолиран и поставен под дилема – или да се подчини на Чернопеев, или да напусне епархията.

На 17 юли 1907 г. митрополит Герасим заедно с екзарх Йосиф посещават Великата порта и подават такрир за построяването на църква в Струмица. Настояването на двамата йерарси е, че църквата на българите трябва да бъде построена в града, а не в някак от страничните махали. През същата година обаче въоръжената борба между гърци и българи е в своя разгар. Турското правителство, въпреки съветите на Великите сили – реформаторски и настоящи – е поддържало своя стремеж да разнебди окончателно българщината в румелийските вилаети. Премахването на митрополит Максим от Струмица е било част от плана във воденото на противобългарската борба. Основен помощник били т. нар. гръкомани.

На 9 ноември 1907 г. малко след 22 ч. гръцки агенти подпалват сградата на митрополитията в гр. Струмица. Желанието им било да изгорят жив самия митрополит. Виждайки пламците и усещайки пушека, митрополит Герасим единствено излезе и да се спаси. Единственото, което взема със себе си, е две тетрадки с общински сметки, някои тапи и училищните рұхсанета.

Въпреки всички спънки митрополит Герасим

ще си спомни с благоговение за пламенния патриот – български йерарх, който е вложил целия си живот за съграждането на своя Божия дом“, пише Снегаров.

Качествата, които митрополит Герасим притежава, го правят особено тичен сред местното население. Той бил обителен човек, познавал добре условията и умел да се справя с тях.

„Добър оратор и събеседник, беше още по-добър писател“

а последното се доказва от негово поетично описание на епархията, публикувано в цариградския вестник „Вести“. Митрополит Герасим пише и обстоен преглед за състоянието на манастирите в поверената му епархия. Текстовете съответно са публикувани в бр. 8, бр. 10, бр. 17, бр. 18, бр. 19 на „Църковен вестник“ от 1915 г. В последната от статии митрополит Герасим обръща внимание не само на обителите и църквите във и около Струмица, но и тези в Петрич и Мелик. Митрополитът също така е автор и на „Кратки църковни поучения“ в три тома, „Ръководство за богослужението на православната църква“, „Житие на св. Тиверополски мъченици“, преведено от митрополит Герасим от гръцки език. Той също така издава (съвместно с Охридски митрополит Борис, когато той е още архимандрит) Служебника (който бе преиздаден и може да бъде намерен в църковните магазини и книжарници) и краткия Требник.

През 1912 г. Неврокопският митрополит Иларион подава оставка, поради влошено здравословно състояние. Две години след оставката му, на 4 декември 1914 г. Св. Синод заседава по въпроса за овакантената Неврокопска епархия. Синодът избира Дебърския митрополит Козма да организира изборите за нов Неврокопски митрополит. Козма обаче не успява да проведе изборите. На 21 май 1915 г. Св. Синод назначава, считано от 1 юни с.г., Струмичкия митрополит Герасим за временно изпълняващ длъжността Неврокопски митрополит. Изборите се провеждат на 21 юни.

Св. Синод обаче успява да се занимава подробно с проведени избор чак на 31 юли. Причината е конюнцията на Българския екзарх Йосиф, който и възпрепятства ръкоположението на новобранения Неврокопски митрополит. Чак на 19 март 1916 г. Св. Синод отново успява

да се занимае с избора на Неврокопския митрополит. Изборът, направен през лятото на 1915 г. в гр. Неврокоп, излъчва двама основни кандидати. Това са Левкийският епископ Варлаам и архим. Макарий, по онова време ректор на Софийската духовна семинария. На 27 март 1916 г. единодушно избира за Неврокопски митрополит да бъде архим. Макарий (ЦВ, 1916 г., бр. 17). Новият митрополит е ръкоположен на 17 април в храм „Св. София“. На хиротонията присъства и митрополит Герасим Струмички.

В църковния печат от 1915 г. (ЦВ, бр. 21) може да се открие една интересна новина, която прибавя още шрихи към образа на митрополит Герасим. На 18 март митрополит Герасим прави пастирско посещение на гр. Петрич, който по онова време е част от неговата епархия. Там владиката прекарва великденските празници. В дните около Пасха той служи в двесте църкви „Св. Николай Мирликийски“ и „Успене Богородично“.

„Винаги след четене на Евангелието Негово Високороевещество държеше проповеди, с които привличаше вниманието на богомолците, завладяваше техните умове, развършваше съмненията и възбуждаше надежда за нов щастлив живот. През време на пребиваването си в гр. Петрич Негово Високороевещество беше достъпен за всички и мнозина, без разлика на положение и възраст, имаха щастие лично да беседват по много въпроси с него“, се казва в новината. След това митрополитът прави обиколка на всички села в региона.

„Жителите оставиха всичката си полска работа, само и само да видят своя кириарх и да присъстват на извършването от него богослужение. (...) Негово Високороевещество произнасяше подходици за населението проповеди, с които той си спечели любовью на пасомите. (...) Във всяко село Негово Високороевещество биваше тържествено посрещан от свещеници, учители, ученици, кметове, селяни, селянки и деца, държащи цветя и зеленина в ръце, с биече на църковните камбани и с приветствени рече, на които Негово Високороевещество отговаряше с любезни пастирски, учители и насърчителни думи“.

Новината завършва с констатацията, че „град Петрич и селата на Петричка околия за дълго време ще приказват и помнят дядо владика. Те никога няма да забравят неговото зубаво цър-

ковно служение и безценните му поучения, които с жадност се погълщаха от слушателите и с нетърпение ще очакват негово второ посещение“.

Дали митрополитът успява да посети отново Петрич и неговите села, не става ясно. Владиката се разболва от върлуващата тогава у нас и в Европа т.нар. Испански грип. На 1-ви декември 1918 г. митрополит Герасим предава душата си на Бога. Печалната вест се разнесе из цялата епархия и покрусидна всички.

Св. Синод веднага е уведомен и съответно изпраща Неврокопския митрополит Макарий да извърши олопото. Поради влошените пътища митрополитът обаче успява да притигне в Струмица чак на 5 декември. Веднага извършва олопото. Хиляди богомолци се стичат на погребението на владиката.

„Той беше борец в пълния смисъл на думата. Нададен от Бога с големи физически сили, твърда воля, с неизчерпаема енергия и небивала упоритост, митрополит Герасим цели 30 години се бори за вяра и народност. Бори се с дело, със слово и с перо. И резултат от неговата епическа борба е Струмичката епархия. Но в тая дълга и упорита борба, свидетели на която те стана били всички вие, пълна с опасности за живота му, той изтощи своя организм, Дойдоха и тежките години за църква и народ – българския погром през 1913 и 1918 години, за да го окончателно сломят. И трябва да духне само един малък ветрец, за да го повалит“, казва в своето погребално слово митрополит Макарий.

Животът на митрополит Герасим, който съвсем накратко очертахме и проследихме, може да ни бъде за пример в това какво променилва е човешката душа и в какви полосни положения тя се люшка. Важното за края на човешкия ни живот и житейски път е да си отидем помирени с Бога в Църквата. За митрополит Герасим може да се каже това и то ще важи с пълна сила.

Що се касае до паметта на митрополит Герасим, то трябва да отбележим, че в град Петрич има кръстена на негово име. По този начин дори днешните поколения и да не знаят кой е той и какво е било делото му, името му ще остане вечно. А в Свиленград, родния град на митрополит Герасим, през 2018 г. в Алеята на славата на общината бе открито пано, посветено на митрополит Герасим Струмички.

Ангел КАРАДАКОВ

ДОСТОЙНИ АРХИЕРЕИ

Борец за вяра и народност

си наклонности за развитие на духовното поприще, като изразява желанието си да стане духовник. Желанието на младия Георги се осъществява същата година. На 17 август той е ръкоположен в йеродяконски чин с името Герасим от Охридския митрополит Синесий, който по това време се намирал в Цариград.

Екзарх Йосиф оценява високо качествата на младия йеродякон и още същата година той получава стипендия и замества за Киев, където се записва в Киевската духовна семинария. През 1889 г. той се завършва от Киев отново в Цариград и дейно-мъ различни послушания и пеемности.

Той е изпратен от Екзархията в Солун, където става учител в Солунската гимназия, а същевременно служи в българската църква там. В Солун престоява до 1891 г. Заради своята добра и широка обществена дейност йеродякон Герасим е повикан обратно в Цариград и на 14 септември 1891 г. екзарх Йосиф го ръкополага за йеромонах. С ръкоположението си той получава и нова административна и духовна длъжност – назначен е за председател на българската Струмичка църковна община.

Работата и дейността на младия йеромонах се оказва доста ползотворна във времнатата, които са особено тежки за българите в Македония. „Борил се ту с турци, ту с гърци, като отстоявал с видна неустрашимост българските правдини“ (ЦВ, 1918г. бр. 42).

Три години след своето назначение, или през 1894 г., Герасим получава офийката „архимандрит“. По препоръка на екзарх Йосиф архимандрит Герасим е вписан в каталога на

към революционното дело. „Той се видя обкръжен от битолската интеллигенция и гражданството, доби по-голям кураж, защото в това отношение Битоля стоеше много по-горе от Струмица“. Архимандрит Герасим успява да получи от местния паша Абдул Керим разрешение за уреждане на статуквото на местната църковна община.

Доростоло-Червенският митрополит Григорий, който по това време е намесник-председател на Св. Синод в София, поиска среща, за да се запознае с новия архимандрит. За целта Герасим посещава София и беседва с митрополит Григорий. Последният остава

получава писмо от Екзархията да замине за Одрин. На 22 декември в Екзархията в Цариград се състои заседание на Св. Синод, на което присъстват екзарх Йосиф, Доростоло-Червенски митрополит Григорий и Врачански митрополит Копадантин. Митрополитите като вземат предвид разрешението, което турската власт била дала за създаване на епархия в Струмица, както и това, че вече бил издаден нужният бераг, провъгласяват за митрополит на новата епархия архим. Герасим. Архимандритът е ръкоположен в епископски сан и веднага замества за своята епархия.

В Струмица новият митро-

АМБОН

Св. Лука Симферополски

Въоръжете се със священ гняв и не грешете

Проповед на Петдесетница

Настъпни големият празник, празникът на великата радост за християните: Светият Дух слезе върху апостолите и не само върху тях. Той, Дух Свети, дойде в света, за да изпълни обещанието на нашия Господ Исус Христос: *няма да ви оставя сираци, а ще ви изпратя Светия Дух, Утешителя* (вж. Йоан. 15:26). И Светият Дух осветил земята, и ще води християнския род по пътя на спасението до края на вековете.

Светият Дух най-напред слязъл върху апостолите. Но как слязъл? Видимо, във вид на огнени езици. Никога повече Светият Дух не слязъл по подобен начин върху никого. Какво значи това? Защо е било необходимо върху светите апостоли да слезе във формата на огнени езици, видимо и осезаемо за всички? Защото апостолите били светци; защото чрез тях, чрез тяхната проповед светото Евангелие бе разпространено по целия свят. Те са първите проповедници на евангелието, първите, които донасят светлината Христова в света. Затова Светият Дух ги обозначава по този начин, сливайки върху тях във вид на огнени езици. Той направил огнени и сърцата, и умовете им, осветил ги и ги просветил, направил така, че да си спомнят всичко, което са чули по-рано от Господ Исус Христос, и им дал сили, така че да могат да приведат целия свят до Христа.

Но не слеза ли Светият Дух върху всички, които са достойни да Го приемат? Не бе ли св. Серафим Саровски изпълнен със Светия Дух? Слезе върху него, разбира се, не във вид на огнени езици, но по такъв начин, че изпълни всичките му мисли, желаниа, чувства и стремления. Изпълни цялото същество на св. Серафим. По същия начин е слязъл Светият Дух върху много и много светци, по този начин изпълва всички нас, недостойните християни от днешния век, защото в тайнството Миропомазание и в тайнството Кръщение ние получаваме благодатта Му.

Ние получаваме тази благодат, всички я получават, но не всички я запазват. Мнозина загубват това съкровище, губят благодатта на Светия Дух. Защото би ли могъл Светият Дух по какъвто и да е начин да пребивава в нечисто сърце, изпълнено от греха? Както димът прогонва пчелите, както смрадта отблъсква човечите, така и смрадта в човешкото сърце прогонва Светия Дух, Който жи-

вее единство и само в сърца чисти, и само на тях дарява Божествената си благодат... защото Той е „Съкровище на богатата“ – на всички истинни и ценни блага, които може да придобие човешкото сърце. Защото би ли могло да ги възприеме нечистото сърце? Нима може да възприеме благодатта на Светия Дух сърце, което е греховно, лишено от милосърдие и любов?

Но как да придобием сърце чисто? Как да се въздържим от срамните грехове? Как да се съдържим по време на изкушенията от врага на нашето спасение, от изкушенията на света? Как да запазим себе си от тях? Нужно е неуморно, винаги, във всички дни на живота ни, всеки час да помним това, че Светият Дух не живее в сърце нечисто. Нужно е да не се поддадем на съблазънта, когато нечистият дух, врагът на нашето спасение, ни нашепва в ухото стремление за благополучие на земята, когато ни рисува картина на изпълнен със слава, обезпечен и комфортен живот, когато пробужда нашата гордост, когато възбужда нашето желание за придобиване на чест и слава; ние трябва да не приемаме тези дяволски нашепвания.

Не сме длъжни да приемаме съблазънта на света. Когато влезе в сърцето, ние трябва веднага да схванем, че това е изкушение и с цялата сила на волята и сърцето ни да отхвърлим изкушението, да не гледаме съблазнителните образи, които ни рисува нечистият дух, изкушавайки ни. Ние не сме длъжни да се поддадем на нашепванията му. И ако се провалим тук, ако съзерцаваме тези изображения на земната слава и прогрес, ако мислим все повече и повече за тях, тогава горко ни – защото в този миг изкушението ще е овладяло сърцето ни.

Великите подвижници на благочестието, ко-

ито умеели да наблюдават движенията на своето сърце, казват, че ако човек приеме тези съблазнителни прилози, той се улавя в примката им; душата му се привързва към тях и се съчетава с тях. Светите отци ни призовават да се боим от това да се съединяваме с тези нечисти прилози. И ако следваме това наставление, тогава нас няма да ни постигне тежкото и страшно злочестие – Светият Дух няма да ни напусне. Да не се любуваме, да не се услаждаме от съблазните на врага, да не смесваме себе си с тях, но да се въоръжим против тях със свят гняв. Св. ап. Павел изрича силни думи, които всички ние е нужно да помним: „Гневте се, но не грешете“ (Еф. 4:26).

Съществува свят гняв – същият този гняв, с който се изпълнило сърцето Исусово, когато изгонил търговците от храма с бич и когато казал на св. ап. Петър: „Махни се от Мене, сатана!“ (Мат. 16:23).

Как можа Господ Исус Христос да изрече такива думи на светия апостол, който Го обичаше с цялото си сърце? С гняв ги изрече. Така и трябва да се. Господ не можеше да не се прогневи на апостол Петър, когато той се опитваше да Го уговори да не приеме кръстна смърт. Това е светият гняв, с който трябва да се изпълни сърцето на всеки християнин, когато той чуе нашепнатите думи, противящи се на пътя Христов. Тогава да ни избави Господ от това да останем хладни (вж. Откр. 3:15). Да ни даде Той свят гняв, с който да изгоним изкусителя. Това е, от което имаме нужда. Имам нужда също така да помним цял живот, че Господ Исус Христос ни призова да станем чеда Божии и целия си живот да устремим към светлината Христова.

Целия наш живот на Господа Исуса Христа да предадем. С всяка фибра на душата си да се стремим да не Го прогневим по никакъв начин и усърдно да се молим за това Той да помогне на нас, слабите духом. И Господ ще помогне. И Светият Дух ще слезе и в нашето сърце, и ще го освети, и ще ни даде сила да вървим по пътя на спасението. Светият Дух да слезе в нашите сърца. Светият Дух да ни помага в този труден път на спасението. Да утеши нас и всички, които скърбят. На това ни учи великият празник Петдесетница.

Превод: Йоан ВАСИЛЕВ

На празника Св. Дух деца от неделното училище получиха дипломи

Тази година на **8 юни** Православната църква отбелязва празника Свети Дух и по този повод Негово Високопреосвещенство Старозагорски митрополит Киприан отслужи св. Божествена Златоустова литургия в църквата „Св. Троица“ в Стара Загора, за която денят е и храмов празник.

В проповедта си отец Стефан Чалъмов

призова миряните: „Нека в този светъл ден на благодатта, чрез възвишения стремеж към божествената вековечност, всички да станат реални участници на Светия Дух чрез съизмолението на Светата Троица“.

В края на службата митрополит Киприан поздрави с празника вярващите и адмиранти на инициативността на

църковното настоятелство. Владиката раздаде дипломите за успешно

завършване на всички възпитаници на неделното училище към хра-

ма. Припомняме, че по лична инициатива на свещеноиконом Евгений Димитров и след дългогодишни усилия, подкрепени от спомоществователи, преподавателите Илиана Димова и Зорница Иванова посрещат възпитаниците си в напълно обновени помещения, които лично Негово Светейшество Българският патриарх Неофит освети при по-

сещението си в града през 2018 година.

По време на богослужението архиепископът рькоположи йеродякон Калник от Шипченската света обител в йеромонашески сан. Предишния ден на литургията в храм „Св. Троица“, гр. Казанлък, дякон Цветан Атанасов бе рькоположен за протодякон.

Старозагорска митрополия

ПРАВОСЛАВИЕ И СЪВРЕМЕННОСТ

Светото Причастие е велико тайнство на безсмъртието. Някои хора поради незнание напрасно се страхуват, че може да се заразят от страшния коронавирус, като се причастяват с една и съща лъжичка. Те не осъзнават, че не приемат обикновени хляб и вино, а Тялото и Кръвта Христови, което е огън. Този невидим духовен огън изгаря не само вируси, но и грехове, и дори самата смърт.

Светото Причастие е лекарство! Примери има много. Нека първо спомним един показателен случай с евхаристийния хляб – нафората. След светата литургия богомолците получават от свещеника с благословение парченце нафора. Тя не е свето Причастие, а приношение за извършването му. Осветена е и затова се взима на гладно.

Свещеник Михаил Апостолов от гр. Рила, Кюстендилско, прекарал дълго време в лагера Белеене, защото бил ревностен служител на светата Църква. Получил колет от домашните си, в който имало нафора. Някои лагерници пожелали да им даде за здраве. Той я раздробил на парченца и я сложил на дланта си. Няколко удобства. Между лагерниците имало един католик. Той извикал тревожно, че ще изгори ръката на отца, защото той държи живи въглени. Удивил се, като разбрал, че държи нафора, а тя е огън небесен. Разбрал силата на православното тайнство и приел православно свето кръщение. Това не е малко чудо!

Още по-показателен е случаят със светото Причастие. Архимандрит Климент Рилец от Рилския манастир е записал в дневника си едно чудо. Това се случило, когато национализирани Рилския манастир през 1961 г. и го превърнали в национален музей. Изгонването на монасите станало набързо, почти стихийно, за да не се вдига шум.

Нахлули музейни работници и осквернили храма на вековната българска светиня. Даже мощите на светии, с които рилските таксидиоти обикаляли поробената ни страна, захвърлили в кошчетата за смет, а мощехранителниците запазили като музейни експонати.

Архимандрит Климент успял да „открадне“ светите Дарове от Престола на храма. Това е запас от свето Причастие, пазено за причастяване на тежко болни, които не могат да отидат в храма.

Сложил го в специална кутийка, която му била подарена като че ли за тази цел, и я поставил на иконостаса в килията си. На тръгване за Бачковския манастир, където бил интерниран, не успял да вземе всичките си принадлежности. Той беше научен работник и имаше голяма библиотека и научни материали.

След време дошъл да прибере останалото. Помолил директора на „музея“ да му разреши да пренощува в килията си. Към 22 ч. приключил, иззел вечерните си молитви и се готвел да легне. Видял на иконостаса да грее в необичайна ослепителна светлина едно кълбо, колкото луна. Светлината била концентрирана на кутийката със светото Причастие. Сетил се, че това е знак да го прибере, за да не се поругаят и с него.

Лекарство за безсмъртие

Сутринта станал рано и го занесъл в Благоевград. Поставили го на светия Престол в катедралния храм „Св. Богородица“.

Светото Причастие е най-скъпоценният от всички Дарове, с които ни е удостоила Божията благодат. Затова не е случайно, че църковният канон за причастващите се е много строг. Във всяко време може да се яде хляб и да се пие вино, но не е така при светото Причастие. Желаящият да се причасти трябва да се подготви с пост, за да подчини телесния елемент на духовния. Трябва непременно да направи изповед пред свещеник и да се разкае за сторените грехове. Измил душата и тялото си, трябва и да се помоли, и тогава да приеме достойно небесните Дарове. Тази подготовка е важна, защото се пристъпва към светиня.

Това, което става днес, не е случайно. Злото си намира слуги, защото Православието му пречи, а светите Дарове го изгарят. Ето сега хулители

сочат православните храмове като носители на зараза. Ако обаче се затворят, ще бъдат упрекнати духовниците, че са страхливци и нямат вяра. Злото воюва със светото Православие.

Тези два случая отразих в изследването на свещенството през атеистичния период, съответно в т. 1 и т. 13. А в историята на Троянската света обител срещаме друго голямо чудо, станало през робството, по време на чумата.

За голям празник в манастира дошли поклонници и от селата. Между тях имало болни и някои монаси се смутили от това. Игуменът им разрешил да отидат далече в скитовете. С другите монаси той отслужил света Литургия. След това дошлите се изповядали и причастили всички от една лъжичка. Удивителното е, че никой от здравите не се заразил, а болните оздравели.

Светото Причастие е лекарство и за тялото, и за душата, за здраве и за вечен живот!

Игумения Валентина ДРУМЕВА

Колонка на редактора

Бог е в сърцата ни – или не е

„Бог е в сърцата ни“ – този израз стана някак особено популярен по време на извънредното положение във връзка с Covid-19. Доста странно беше в този случай да го чуваме редом с призивите да не посещаваме храма дори за частни молитви, да не ходим на богослужения, да останем по домовете си за Лазаровден и Цветница, през Страстната седмица, за Възкресение Христово, да го чуваме наред с призови да не целуваме и докосваме светини и да не се причастяваме. И колкото и тези призови да се прикриваха зад маската на себоторечение, послушание, християнска съвест, дисциплина и любов към ближния, някак оставяха горчивия привкус на подмяна. Нищо, че ги чувахме

и от устата на богослови и дори от духовници, които пастирски снизходиха, за да утешат пасомите си в двоудушието, маловерието и страховете за здравето и живота – на нас самите и на близките ни – които завладяха сърцата ни.

Защото, хайде да си го кажем: Бог не винаги и не непременно е в човешкото сърце. Често пъти същото това сърце не само, че не е обиталище на Бога, а е и много далече от Него. Нищо, че по име сме християни и се числим към Църквата Христова. Сам Бог свидетелства това, като казва за избраните: „Тоя народ се приближава до Мене с устата си и Ме почита с устните си, а сърцето му стои далеч от Мене“ (Мат. 15:8).

За жалост, сърцето ни не е запазено само за Бога територия. В него

чрез лъстиви помисли може да се прокрадва лукавият и да граби посягата там семе на вярата (вж. Мат. 13:19, Марк. 4:15). Той може да хвърля там сянката на страха, да помрачава светлината му, да ни прави неспособни да виждаме Истината, да Я разпознаваме, да Я отгличаваме от лъжата и заблудата, да Я живеем, може да прави невъзможно Истината – Христос да живее в нас и ние – в Него.

Сърцето човешко може да е „заковавло“ (Мат. 13:15), „ожесточено“ (Марк. 3:5), прегълтено с „лошо съкровище“ (Мат. 12:35). Може да е изпълнено с разни страсти и от него да „излизат зли помисли, прелюбодеяния, блудства, убийства, кражби, користолобие (обиди), лукавства, коварство, разпъпство, лукаво око,

богохулство, гордост, безумство“ (Марк. 7:21-22). Това, впрочем, пак Господ го казва.

Така че, нека да не се лъжем! „Бог е в сърцето ни“, ако то е очистено от страсти и в него почива Божията благодат на Светия Дух, ако е станало олтар, престол на Бога. А това не се случва от само себе си, само по силата на кръщението ни и формалното ни или номинално причисляване към Църквата. То е плод на многогодишно съзнателно и целенасочено аскетическо подвизаване, на трезвение и въздържание, на борба с лъстивите помисли, на непрестанна молитва, на усилия за възрастване в християнските добродетели и в свършената любов, в която „страх няма“, която „пропъжда страха“ (вж. 1Йоан. 4:18).

Александра КАРАМИХАЛЕВА

От стр. 1

В грузинския превод на Йерусалимския лексиконарий датата за честване на всички мъченици е 22 януари (тропар на 4-ти глас, „Радвайте се, мъченици Господни“). На 16 април в този паметник се отбелязва паметта на „апостолите и всички светии, приели тяхното учение“.

Постепенно към сонма на мъчениците и апостолите се прибавят и другите чинове светци (преподобни, светители, отци на Църквата и др.).

През X век вече в Устава на Великата църква

веков“ (5:11-13) и „След туй видях, и ето, голямо множество народ, което никой не можеше да преброи, – от всички племена и колена, народи и езици; те стояха пред престола и пред Агнеца, облечени в бели дрехи и с палмови ветки в ръце. И възлицаваха с висок глас, думайки: спасението дължим на нашия Бог, Който седи на престола, и на Агнеца! А всички Ангели стояха около престола, старците и четирите животни, и паднаха ничком пред престола и се поклониха Богу, думайки: амин! благодарение и слава, премъдрост и благодарение,

ЦЪРКОВНО ИЗКУСТВО**Празникът на Всички светии...**

в Константинопол празникът е отбелязан като посветен на всички светци. Оттогава е и най-ранният запазен иконографски вариант на празника – миниатюра от ръкопис (Университетската библиотека на Гьотинген), в която са изобразени редици светци и ангели, отдаващи почит на Агнеца (разположен в центъра).

Текстови източник за иконографията на празника е Откровение на евангелист Йоан: „След това видях и чух гласа на много Ангели около престола и около животните и старците (и броят им беше много милиони), които говореха с висок глас: достоен е закланият Агнец да приеме силата и богатството, премъдростта и могъществото, честта, славата и благословието. И всяко създание на небето и на земята, под земята и в морето, и всичко, що е в тях, чувах да говори: на Оногова, Който седи на престола, и на Агнеца – благословение и чест, слава и владичество векови

чест и сила и могъщество на нашия Бог векови веков! Амин. А един от старците заговори и ме попита: тия, облечените в бели дрехи, кои са и откъде са дошли? аз му отговорих: ти знаеш, господарю. А той ми рече: те са, които идат от голямата скръб; те опраха дрехите си и ги избелиха с кръвта на Агнеца“ (7:9-14).

Сцената в основата си е на Страшния съд и представлява триумфа на всички праведни в Рая. Трулският събор забранява изобразяването на Христос в образа на агнец и в иконографията започва да се изобразява Исус Христос или Хетимазия (Уготования престол, или подготвен престол, на който Спасителят ще седи в Съдния ден). Около Него са представени ангели и Пресвета Богородица (на трона до Бога).

В иконописата най-често срещана е следната иконография: в централната част на иконата е изобразена двойна сфера, в центъра на която е Господ Исус Христос. От двете му страни са Пресвета Богородица и св. Йоан Кръстител, които образуват Дейсис. Във втората, външна сфера, се разполага хор от светци, представени според типове на своята светост. Не се среща често изобразяването на светци в сводести отвори, поставени в няколко реда в долната част на композицията. По-късно иконографията под сферата се обогатява с образите на св. равноапостолни Константин и Елена. Около сферите обикновено са изобразени ангели, евангелистите или техните символи.

Своеобразната йерархия е спазена в следния ред: в най-горния регистър се изобразяват деветте ангелски чина, следват апостолите, представени след фигурата на св. Богородица, а от другата страна, след св. Йоан Кръстител, са образите на старозаветните царе и пророци. Следващите групи са йерарси, преподобни и светци войни (обикновено след фигурата на св. Константин Велики) и светици (респективно – след фигурата на св. Елена).

В долния регистър на иконата е разположено традиционното представяне на Рая с тримата праотци Авраам, Исаак и Яков (Лоно Авраамово) и благоразумния разбойник.

Под западно влияние в Късното среднове-

Икона, 18. в., Третяковска галерия

ковие централният регистър е обогатен с Новозаветна Троица, Коронация на св. Богородица или Разпятие.

„Всеки, който Мене признае пред човеците, ще призная и аз него пред Моя Отец Небесен; а който се отрече от Мене пред човеците, и аз ще се отрека от него пред Моя Отец Небесен“. Всеки човек желае да бъде признат и зачитан от своите близки и от обществото, в което живее. В това няма нищо лошо. Но често се случва, че най-добри и най-заслужили дейци не биват оценени достойно от човеците, а напротив – биват гонени и хулени, макар и другите да се ползват от плодовете на тяхната дейност“ (Из „Неделник“, Пловдив, 1942 г., „Църковен вестник“, бр. 23/1996 г.).

Ето защо Църквата е определила специален ден, за да се отдаде почит на всеки, който е заслужил да бъде причислен към лика на светците. Някои от светците са ни известни, други Божии угодници са останали неизвестни за нас, но те са знайни за Бога, за Когото нищо не остава скрито.

Николина
АЛЕКСАНДРОВА

Икона, 17. в., м-р „Пантократор“ – Атон

**ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА
„Църковен вестник“ – 2020 г.**

1 година..... 30,00 лв.
6 месеца..... 15,00 лв.
3 месеца..... 7,50 лв.
ед. цена..... 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000, ул. „Оборище“ № 4
тел. 02/987-56-11 / в. 245
За абонамент: 02/987-56-11 / в. 128
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Александра Карамихалева

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Тончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!
Банкова сметка на Синаodalно издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCR96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа светци текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.